

Jó a' templom, mondám. De némelyek szükségte-
 lennek tartják; 's azt hiszik, hogy mivel Isten el-
 lehet templom nélkül, ök-is ellehetnek; azt gondolják,
 hogy az ember meg nem ázik. Bolondok! mond az
 Obester: -- sok van a' mi nélkül az ember el nem
 lehet, Istennek ellenben nincs szüksége semmire.

De ez a' mi fiatalságunk, úgymond, össze fecseg
 kelepel mindent, mint a' részeket; hogy a' józan el-
 méjű ember szinte iszonyodik tőlök; és fájdalom, ugy-
 mond, meg-lelt korú embereket is tudok, a' kik nem
 csak zajognak; hanem cselekesznek is oktalanul,
 Én az ilyeneknek társaságát kerülöm; mert, úgymond
 az *embertelenség*, mindig ellenemre volt; már pedig
 az oktalanság csak ugyan embertelenség előttem, sőt
istentelenség is egyszermind; mert Isten oktalansá-
 got nem akarhat. És javasolom uraságodnak is, ugy-
 mond, hogy az ilyen feslett erkölcsű *társaságokat*
 kerülje. Mert Isten elég erős csak. De az ember igen
 könnyen meg-bukik. — Nem győztem eléggé csudálni
 az embert. Csak későbbem tudtam-meg tőle, hogy
Fichte kedves embere volt; ösmérte is személyesen
 és sokat társalkodott vele. De így magamban, hiszen
 mások is éltek *Fichte* társaságával, 's még is milly
 tökéletlenek! — És azt hoztam ki belőle, hogy a' haj-
 landóság meg van már az emberben a' philosophia
 csak ki-fejti; de többet nem adhat; egyedül *gerjeszt*;
ébreszt, *támaszt*. És így, a' kinek Isten nem adott,
 tücsérrrel nem lehet bele önteni.

A' MŰVÉSZET KALANDJA.

(ALLEGORIA)

B E V E Z E T É S.

(Folytatás.)

Harmadik Ország.

Magasan lebegett a' rózsafelhő a' tengerek fölött:
 Művészet repüle ujjországra felé, melyet két oldalról
 mosnak a' hullámok, határtalan térre terjedve mind
 két részről. A' lég-illat- 's hang vegyítéktől dagado-
 zók e' földön, víg folyamok szeldezék a' viruló vidé-
 ket, 's a' legkecsésb időszak kellemei folyák körül.
 Itt akara most Doris tanyát űtni.

Jól ismeri ezen nép gyöngéségét, hogy nem szen-
 ved meg jövevény-művészt kebelében, 's boldogúlni

nem engedi. Megakarja tehát kísértetni, valljon nem
 volna e ez orvosolható? Áruhát ölt, 's mint egy a'
 honban született 's művelt de mind eddig szerény ma-
 gányba visszavonult művész nő lép föl nyilvánosan.

A' honi mesterek műveit választá pályája megnyi-
 tására. Csalása sikerült; ő elbájolt elragadott, 's töm-
 jénezeve, imádvá, istenítve látá magát. Erre építé ter-
 vét; 's midőn elismerve, biztosítva, erősítve látá di-
 csőségét, idején véle a' népet csalódásából kirántani
 's ez által ellenkező szerepének is kivíni a' diadalt.
 Milly szörnyen csalatkozott!

Három művészt; égi szellemétől ihletet híva meg
 már előbb intése az országba, kik tanácsára szinte
 honi szüleményekkel borostyánra szert tettek; ezek-
 nek társaságában kíváná ő véghez vinni a' nagy csa-
 pást. Már a' hirdetésre is minden szája felfevonult. Az
 előadáson egy taps sem vala hallható. A' mélyebben
 gondolt, melegebben érzett felsőbb szellemű külföldi
 áru nem nyert tetszést a' felületen esőngeteg ke-
 lemű hangához szokott 's attól elkényeztetett füleknél
 's a' milly zajos volt azelőtt a' dicsőítés, olly hangos
 leve most a' gyalázás; gúnyoló zavar kergeté vissza
 Dorist és társait, 's a' számtalan füttyölés egy máso-
 dik hangversenyre vegyült. —

Doris sajnálva hagyá el ezen tartományt, sajnálva
 népét, hogy még meg nem érett a' magasabb 's iste-
 nibb szellem megértésére és felfogására ámbár honi
 műveiktől sem tagadható-meg a' szépet, kedveltetőt,
 és bájosat — sajnálva nevetséges bal-önszereteteért
 mellynél fogva minden idegent konokul kizár köréből
 's melly olly erős, hogy ha bár annak szépségeit el-
 ismerni hajolna is az ész, az elfogult érzésnek gözei
 azt is homály-ködbe borítják, 's az előítélet a' talán
 igazságot szóló szavakat az ajakon is megfagyaltja,
 — melly sajátság bizonyosan mindig a' legnevetsé-
 gesbek egyike. — Doris haladva haladt azon ujjországra
 felé, hol több örömvirágot reményile szedhetni. —

Negyedik Ország.

Várakozása teljesült ezen országban, hol dalzene
 ugyan nem hullámszik a' léghen, de annál mélyebben
 fekszik a' szívben a' hanga erejének érzése. Ősz fo-
 lyók öntözik szélét 's kebelét e' tartománynak, 's ő
 erdők ékitik sötétzöld lombjaikkal. A' merre csak for-

dult, nyílt karokkal fogadtaték Doris, 's többnyire csak azoktól, kik titkaiba legalább némileg avatottak, 's kiknek méltánylásában ő gyönyörködik. Ezen fogadási tisztelet pedig túlzott és kiesapongó csak ritkán vala, hanem minden nyugodt elmét 's méltányló elismerést árula el. Az egészre ezen tapasztalását mindig alkalmazhatá; ámbár egyesek gyakran fölemelék szavokat a' tömeg közül, néha mint üvöltő farkasok ordítva a' zajongó öröm-tapsok közé, néha meg mint harci tárogató harsogtatva diadalt a' csendes gyönyör-éleletbe merültek' fejei fölött. —

Illyes lázas fejektől több igazságtalanságot kelle túrníe 's mondhatni szenvednie. Igy egy izben versenyt kelle kiállnia egy más ugy nevezett művésznél, de kiről Doris nem is emlékezett, hogy valaha fölszentelte volna. De boszús testvére Természet néhány csillogó tulajdonnal ruházá fel e' teremtményt, azonkívül ő hizelgett, kaczerkodott, fizetett, 's ime Doris elől elragadá a' győzelmet. Azonnal egy hírharang, mellyet szinte megnyert részére a' leány, tulfeszített irtózatossá szép dicséretekkel felmagasztalá 's elhíresztelé őt, annyira hogy egy ideig ezen ferde vélemény maradt győztes közönségesen.

Dorist ez meg nem zavará; ő hallgatott 's tovább munkált; 's végre elére győzelmei fényfokát, 's örvende, hogy legalább van egy szöglet e' tágas földön hol elhintett magvai tenyésznek eredeti tisztaságukban. Itt az elismerés honában nem kelle ugyan görbednie a' nyert arany-zsákok súlya alatt, de annál fényesb koszorúkat, annál virítóbb babérok arata. Elégedten vevé útját jelen utazásának célpontja felé, 's azt messziről megpillantván, eleve egy könyüt törle ki szeméből. —

Ötödik Ország.

Elérkezett végre Művészet azon országba, mellyben ugyan már nem ismeretlen, de mellyet még honának sem mondhat; azon országba, mellyet újabbkori látogatásikor száguldozásai nyughelyének választá, hova tehát mindig utószor jutott, 's hol csak rövid ideig mqlatott mindig, inkább pihenve mint munkálva, 's pihentében némi gyöngé illatszereket gyűjtve maga körül, hogy az alvókat ébressze, figyelmüket magára vonja, előre készítse elfogadására: — 's ily történt, hogy csak kevesek' mellébe, kik bizodalmasan 's éber

hajlandó lélekkel közelitének, csöpögteté az irántai hódolat érzetének varázs bájait.

Most mindazáltal különös gondot akar fordítani a' térítésre, hogy minél többen 's minél szaporábban gyűljenek zászlói alá, látván, hogy nem kőszálra esék az elhintett kevés meg.

De fáradozása közben sokféle tapasztalásokon esik át, hol sárba tipratik, hol magasztaltik; közönséges elismerést hasztalan reményl. — Itt hivatásának legtöbb ágaira akarja kiterjeszteni befolyását, 's azért a' legkülönbözőbb alakokban jelenik meg.

Mint közönséges utazó járja össze az alsóbb rendű műintézeteket, 's azoknak hatásával 's működésével, mennyire az az életre irányzott, 's alapításuk céljaiban fekszik, megelégedni látszik; de semmi vagy csak kevés szellemi előhaladási idomulást lát; ezt mélyen sajnálja, 's részint ennek tulajdonítja a' nem eléggé sürge 's csak kis körre szorított műhatást, részint annak, hogy tapasztalása szerint, az ollynemű vállalatok csak egyesek vállain fekszenek, 's nyilvános támogatást csak igen ritkán nyernek.

A' szorosabb értelemben ugy nevezett művészetek, 's az azokhoz tartozó, vagy rokon, alárendelt, vagy közelítő ágaknak külön vizsgálatát többféle szerepekben indula véghez viinni.

Első Kaland.

Nagy betűkkel vala olvasható minden szögleten rófnyi czédulán: „Bianca' vendégszerepe!“ — A' színház annyira megtelt, hogy soknak a' sok tolakodás, nyomás oldalökés által 's a' lélekzetet fojtó nem épen szagos melegség miatt, szinte kìnházzá vált, 's mivel igen sok akara egyszerre látni, némelly épen semmit sem látott. — Táncz-szímű adaték; Bianca fellépett. Lábai olly serény és kerekded mozgásban kavarnak, teste olly deli 's festői állásokra olvad egész tartása 's mozgalmái olly hiven fogják fel és utánozzák a' játszott szerep' lelkületét: hogy az egész kép ígézön hat a' közönségre 's a' dicséret tapsai zajongva jutalmazák művészné fáradozásait.

Elégülten e' sikerült kezdettel távozik Bianca szállására, 's hosszú sorban követik őt imádói. Szállása egy a' legdiszesb vendégfogadók közül, hol esténként nagy társaság szokott összejönni. Bianca nem nyomhata el egy csintalan mosolyt, midőn beléptekor a'

vendég-erkelyre egy futó pillanattal áttekintené a helynek mineműségét; midőn latná, milly elmés apróságokkal törkednek a korszellem emberei Semiramis hajdankori függő kertjeit előidézni, mint erőködnek a természetet néhány fa és virág által utánozni, 's hogy a csalódást tökéletessé tegyék, minő remek művészséggel pótolják a hiányokat, a falakra fákat festve! 'S ezen egész olly bűvös szépséggel bír, olly tündéri árnyakba horítja az embert — a kor fiai hiedelmök szerint — hogy a hajdani görögön ligeteibe, vagy épen az árnyak kies országába vélnők magukat átszállítva; 's ők azért e helyeket bátran olly ószerű nevekkal bélyegzik. —

Bianca ezen futó pillanat után helyet foglalt. Ha ő halando lény volna, ezt bizonyosan nem teendené, de tudjuk hogy ő istennő, 's így ezen magánléttől a nagy férfivilág közt nincs mit félnie. — Azonnal körülülék asztalát 's a legközelebbeket, részint már itt volt urak, részint kik most Biancat követve, érkeztek.

A beszélgetés nem sokára igen eleven színt öltött, 's leginkább a táncosné körül forgott. Mindenki el volt bájolva; sok fiatal ember sőt megletebb urak is versengének a hizelgésben, 's tetszeni vágyásban sok igen sok égő és kialudt szem epedve esdeklelt szerelemért. — De kérdéseinek ügyes fordulási által csak hamar kitudá Bianca, hogy mindegyiket más más érdek bájolt-el, csak a művészet elismerése vagy érzése nem. Egyik szép kis lábát magasztalá szüntelen, másik még ikráját is meré említeni; ezt karesu dereka vakítá el, amazt szép domború melle; itt arczáinak kecesei gyújtottak lángot, amott szemei kiszettek sohajra; ismét egy fürtjeibe szeretett, 's egy más azt talála érdekesnek hogy külföldi. Ez utólsó tulajdon egyáltalában sokat látszék nyomni mindenik szeme előtt; mert mint amaz országban csak a honi nyer közméltánylást, ugy itt az elismerés néha egyedül csak a külföldit látszik ölelni, a honit nem is véve figyelemre. Ama gyöngeséget Doris nevéte és sajnálá de ezt Bianca még inkább sajnálá.

Más nap új divat- 's izlés-szerű darab adaték, 's Bianca, ne hogy az est unalminak essék martalekul, meg akará ezt is nézni. Majom játszá a főszerepet; 's csak most látá tévedést a művészné, midőn a majom szokéseit szint olly zajosan tapasztalá megtapsoltatni, mint tegnap legremekebb tánczát. 'S ő azt hi-

heté, hogy művészsége 's érdeme jutalmazása birta egyedül a nézőket azon hangos örömjelekre. Szegény művészet! illy szentségtelen kezektől várod a tömjént! —

Este ama túlvilági vendégfogadóban hallá a majmot szint azon elragadtatással magasztaltatni, mint tegnap a tánczosnőt. — Harmad nap második föllépte után még szaporodva látá a csapatot, melly vágyva vágyott diadal-kocsiját húzhatni; de azonnal elhatározá magában a hódítottak lánczait olly nehezékké tenni, hogy örömet siessenek azokat lerázni. Szavai mindenkit leggyöngébb oldalán keresének megszúrni, 's midőn a megsértett hiuság sokat közülök nem épen a legnemesb czélzásokra fakadni kisztetné, annyi fenéseget és szellemi erényt fejte ki beszédében, annyi vilámmal sujtá le alacsony véleményöket: hogy ugyan átlátni kénytettek, hogy nem közönséges hölgy, 's nem közönséges tánczosnő áll előttök, de egyszer's-mind mint valami rögtöni csapásra hagyák el az elébb olly meleg részvéttel pártolt ügyet vagy inkább személyt. —

Már a harmadik előadáson kerán sem volt olly tele színház. Ezek hát a művészet gyámnokai, kiket egy balul ütött szerelmi terv rögtön elidegenit? Szegény művészet! —

A következő este a vendégek száma a szokottnál még nagyobb volt. De senki sem fordult szavával Bianca felé; ők csak gúnyolni, kacagni gyültek össze. — A legsótalább tréfákkal kezdék csipdesni a művészetet, 's felkenettjeit; annyit azonban kivethete Bianca, hogy az elméncze mérget palástja alá rejtett fonák nézetek nem a boszuvágy szülöttei, hanem valóban értelmi 's érzési körükben alapszanak. Csak egy fiatal ember ült szerényen a sarokban, ki ma előszer jelent meg, 's közbe közbe fölemelé szavát a művészet védelmére, 's kilátszék, hogy őt egyedül a művészet 's nem a személy bámulása voná e körbe. Bianca közelébb inté őt, és ő örvendő készséggel engedett a hívásnak. Rövid beszélgetés után a leány őt holnapi reggeli időre magához kévé meg.

Ez alkalomkor az ifju észrevételeit a világról és saját nézetiről fejte ki kölesönös szóváltás által, 'S a többi közt ezeket is mondá:

„Az itteni nép különös keverék nem- és fél-értökből (az értök igen ritkák) hon és külföld-tisztelőkből.

Ezek minden honit gyaláznak 's elnyomni szeretnek, amazok a' honit ha még olly csekély is, magasztalják a' külföldit mind a' melletti többnyire dicsőítik, összehasonlitásokat tesznek, 's hol ez hol az üti fel a mérleget; de a' táncz dolgában igen fura fejűek ők. Ön-mulatságikon eszökebe sem jut nemzeti tánczok, de ha valaki nyilván föllép, mindig csak honi lépést, honi hajlongást 's mozgást 's a' szerep lelkületén, akárminő legyen is az, csak honi színezetet kívánnak előmlesztve látni; 's nem akarják elhinni, hogy e' tekintetben művész nincs; hogy a' honi a' művészet körében csak egyes esetekben játszhatja a' főszerepet, hogy egyébaránt körének minden ágaira köteles kiterjeszkedni a' művészet; azokat mint egy egészbe ölelni, 's midőn kívántató, mindenből a' legjobbat legalkalmasbat kiszemelni, hogy azt egy képpé alkassa. — A' mindennapi esetekben azt hiszik, hogy azért tanulnak tánczolni: hogy tánczoljanak, 's hogy szükségkép kell tánczolni; ha azt említjük nekik hogy a' táncztanulás célja tulajdonkép a' test idomaik csinosbítása, a' mozgások könnyűsége 's fesztelensége, az izmok erősbulése, tüdő tágulása, 's az egész testállásnak szabadabb tartása, — uj 's hihetlen dolgot beszélünk előttök.

Bianca látván, hogy ezen ifju a' művészet rendeltetését és szellemét érti, 's buzog annak érdemét a' világgal megismertetni, őt ihletével megáldja, hogy magát szolgálatának szentelvén jobb izlést támaszson, 's helyesebb nézeteket terjesszen. — Ezek törévnén Bianca hirtelen eltűnt, uj alkalmat adván világ fiainak némi gúnyos észrevételekre, kik előtt ugyan nem ollyas mi rendkívüli, hogy egy tánczosnő vagy egyéb illyes rögtön elillantson. De Bianca nem tűnt el a' hely színéről; csak alakot váltott, hogy ismét uj köntösben lephesse meg a' bámulókat.

(Folytatása következik.)

A' K É T S É G.

Csendes folyamán —
Fönn egy sziklán
Nyugszom, kiállott
Vészek után.

Borúk eltűnnek,
Vad szél leül —
'S háborgó vihar
Elcsendesül.

De, hajh, szívemben
Nincs nyugalom,
Most is borongva
Kél hajnalom.

Mellemben egyre —
Nő bánatom,
'S ki tudja miért
Nem nyughatom? —

'S bár rég ohajtott
Parton vagyok,
Aggodalmaim
Mostis nagyok.

Egy más világba
Vágy kebelem,
'S azt el kell érnem —
Bár hol lelem.

'S ah, ki mondja - meg
Azt énnékem,
Ha még derül - e
Szép vidékem?!

BÉRCZHAVI.

JUTALOM KÉRDÉSEK.

Első kérdés:

A' házassági osztályból.

Mivel a' multkor a' „mézes hetek“ *végének folytatását* ígértem, ha valaki a' tudós társaságból megfejt: „*mint lehet valamelly dolog végének folytatása?*“ kap száz arany jutalmat; azonban, mivel én teszem föl a' jutalomkérdést, a' száz aranyat pedig más fizeti, tehát ötven arany az enyém marad, a' másik ötven arany iránt pedig akármilyen rossz lesz a' felelet, barátságosan megegyezünk. —

Második kérdés:

A' más világi osztályból.

A' „vasárnapi ujság“: ez évi 360dik lapján ezt olvashatni: „A' feltámadt lengyelektől elfoglalt jószágokat osztogatják ki szegény muszka hivatalosoknak.“

Kérdés: „Mi rendkívüli csuda által *támadtak fel e' lengyelek?*“ — Ki e' kérdést meg fejt, jutalmul kapja a' „vasárnapi ujságot.“

Harmadik kérdés:

A' színi világból.

A' „Honművész“ ez évi 91dik száma' 728dik lapján, a' színbirálatok közt ez áll: „Szigligeti ur mai szerepébe árnyéklatot önte.“ Ki meg tudja ma-